

China

De Lisu stom

China

— De Lisu stam —

Paragraaf 1.

Wat is de geschiedenis van de Lisu-stam?

Volgens historische gegevens en volkslegendes leefden de voorouders van de Lisu-mensen langs de oevers van de rivier de Jinsha en werden ze ooit geregeerd door 'Wudeng' en 'Lianglin', twee machtige stammen. Na de 12e eeuw, kwamen de Lisu-mensen onder het bewind van de 'Lijiang Provinciale Administratie' van de Yuan-dynastie, en in de daaropvolgende Ming-dynastie kwamen de Lisu mensen onder het bewind van de Lijiang kantonrechter met de familie achternaam Mu. (China.org, 2014)

Volgens (Foundation, 2014) zijn de Lisu directe afstammelingen van de inheemse seminomadische stammen van Tibet. In de afgelopen 300 jaar hebben veel Lisu-mensen er voor gekozen om te migreren naar China, Birma, Laos en meest recent Thailand. De Lisu-mensen gingen migreren om te overleven, dit heeft politieke redenen. Het Lisu-dorp, Nong Tong, in de provincie Mae Hong Son dat ligt in de schilderachtige bergen van Noord-Thailand, kent bewoners dat nog maar 80 jaar geleden zich in dit dorp gevestigd hebben. In de vorige eeuw vluchtten duizenden Lisu-mensen en probeerden elders een nieuw bestaan op te bouwen. Ze vluchtten onder andere naar Myanmar, Thailand en Noordoost India. (Foundation, 2014)

Tijdens het jaar 1820 stuurde de Qing, regering ambtenaren naar Lijiang, Yongsheng en Huaping, gebieden waar de Lisu-mensen woonden in compacte gemeenschappen. De ambtenaren kwamen om de Naxi en Baj, dat zijn erfelijke stamhoofden, te vervangen. Deze daad versnelde de transformatie van een feodale economie naar een grootgrondbezitters economie. De heerschappij van de Qing rechtbank werd daarmee versterkt over de Lisu en andere etnische groepen. In de jaren voor en net na het begin van de 20e eeuw verhuisden grote aantalen Han, Bai en Naxi naar de Nujiang rivier valleien. Ze namen veel ijzeren landbouwwerktuigen en meer geavanceerde productietechnieken mee, zo gaven ze een impuls aan de lokale productie. (China.org, 2014)

De Lisu is voor een lange tijd onderdrukt en uitgebuit door grootgrondbezitters, stamhoofden, hoofdmannen, de Kwomingtang en buitenlandse imperialisten. De Lisu-mensen leden onder deze mensen een ellendig leven. In Eduoluo (dorp) alleen al werden 237 boeren uit het dorp, die 1000 inwoners telde, doodgemarteld. Dat gebeurde in de 10 jaar voorafgaand aan de bevrijding door de lokale ambtenaren, stamhoofden, hoofdmannen en verhuurders. De Lisu-mensen leden ook aan exorbitante belastingen en heffingen. Een voorbeeld is de huishoudingbelasting. De huishoudingbelasting was 21 kilo maïs per hoofd van de bevolking, goed voor 21 procent van de jaarlijkse graanoogst. (China.org, 2014)

De Lisu-mensen moesten wel 65 verschillende soorten belasting en heffingen betalen. Een ander voorbeeld van een belasting is het betalen van belasting voor ieder vliegtuig dat over hun regio vliegt. (Project, 2014)

China

— De Lisu stam —

In de periode tussen de 18e en 19e eeuw voerden de Lisu-mensen veel strijd tegen de onderdrukking. Van 1941 tot 1943 hebben de Lisu-mensen, samen met de Hans, Dais en Jingpos, zich heldhaftig verzet tegen de Japanse troepen die de westelijke provincie Yunnan telkens binnenvielen. De Lisu-mensen slaagden erin dat de aanvallers niet de rivier Nujiang konden oversteken. Deze rivier draagt bij aan de verdediging van de Chinese grens. (China.org, 2014)

Paragraaf 1.1 'Socialeconomische omstandigheden voor 1949'

De sociale economie in de verschillende Lisu-gebieden was op verschillende niveaus voor China's nationale bevrijding in 1949. In Lijiang, Dali, Boashan, Weixi, Lanping en Xichang, heerste een feodale grootgrondbezitters economie. Deze gebieden hadden een hogere productiviteit dan de naburige Han en Bai gebieden. Rond de kleine en grote Liangshan bergen waren enkele kleine en middelgrote slavenhouders verschenen. Daar gebruikten ze landbouwtechnieken.

De Lisu-mensen die woonden in Bijiang, Fugong, Gongshan en Lushui, de vier provincies rond de vallei van de Nujiang rivier, hadden een relatief lage productie. Ze hadden een lage landbouwproductie door het verzamelen van vruchten, wilde groenten en omdat ze jaagden. Hun eenvoudige productiemiddelen bestonden uit ijzer en bamboe werktuigen. De verdeling van de maatschappelijke arbeid was niet duidelijk en de ambacht en handel was nog niet gescheiden van de landbouw. Ruilhandel was de praktijk. Sommige primitieve markten begonnen in die tijd te verschijnen in de Bijiang en Fugong provincies.

De verbetering van de productiviteit heeft geleid tot veranderingen in de eigendomsverhoudingen. Voorafgaand aan 1949, was het privé eigendom vastgesteld in de vier provincies rond de Nujiang rivier vallei, het grondbezit was over het algemeen relatief klein. De plattelandsbevolking was opgesplitst in klassen, maar de overblijfselen van vroeger waren nog te vinden aangezien slavernij nog bestond. Grondbezit was in drie hoofdvormen ingedeeld: privébezit van de individuele boeren, eigendom van de clan en het publiek en eigendom van de clan of het dorp. Het privébezit van de individuele boeren was het meest dominant en kwam het meest voor. Slechts een klein deel werd eigendom van de overheid.

Als gevolg van het binnendringen van deze vormen van economie en de instabiliteit van de economie kwam er meer en beter land in het bezit van een aantal clans, dorpshoofden, stamhoofden en rijke huishoudens. Een toenemend aantal arme boeren werden ontdaan van hun land. Ze woonden uiteindelijk op gehuurde grond en ze werden ingehuurd als boerenknechten. (China.org, 2014)

Paragraaf 1.2 'Slavernij'

Patriarchale slavernij bestond in het gebied van de Nujiang River in de periode tussen de 16e eeuw en het begin van de 20e eeuw. De slaven werden algemeen beschouwd als familieleden of 'geadopteerde kinderen'. Ze leefden, aten en werkten met hun meesters en een aantal slaven konden hun vrijheid terugkopen. De meesters konden slaven kopen en verkopen, maar ze hadden geen macht over hun leven. (China.org, 2014)

China

— De Lisu stom —

Paragraaf 1.3 'De jaren na 1949'

In de jaren na 1949 werd het overblijfsel van het clan systeem nog steeds gevonden onder de Lisu-mensen in de vallei van de Nujiang Rivier. Er waren meer dan een dozijn clans daar. Elk met een andere naam. De namen dienden ook al hun totems. Binnen elke clan hadden individuele huishoudens weinig economische banden met elkaar.

De clan en het dorp speelden een belangrijke rol in het praktische leven van de Lisu. De 'ka' of dorp, was een plaats waar een groep van naaste familieleden met elkaar samenwoonden. Sommige dorpen waren samengesteld uit gezinnen van verschillende clans. Ieder dorp had een algemeen erkend hoofdman, over het algemeen een invloedrijke oudere man.

Afgezien van het gemeenschappelijke eigendom van de grond en het samenwerken, hielpen clan leden elkaar in het dagelijks leven. Als er wijn of varkensvlees was, deelden ze het met elkaar. Wanneer een meisje trouwde, werden de verlovingsgeschenken gedeeld met de ouders van het meisje. Schulden werden ook door iedereen betaald. Deze collectieve rechten en plichten in de productie en het dagelijks leven maakte het mogelijk voor een clan om relaties te hebben voor een lange tijd. (China.org, 2014)

Paragraaf 1.4 'Leven na de bevrijding in 1949'

Het Chinese Volksbevrijdingsleger bevrijdde het uitgestrekte gebied in het noordwesten van de provincie Yunnan in het begin van 1950, ze brachten een nieuw leven voor de Lisu-mensen.

In augustus 1954 werd het 'Nujiang Lisu Autonome District' opgericht, daarbij behoren de provincies: Lushui, Bijiang, Fugong, en Gongshang. Dit autonome district werd veranderd in een autonoom departement in januari 1957. (China.org, 2014)

Paragraaf 1.5 'Komst christendom'

Voordat de Lisu het christendom omarmden, werden ze beschreven als 'volslagen wilden'. Ze waren zo verslaafd aan alcohol dat een nieuwe bekeerling al hun drank weggooiden. Deze drank zorgde ervoor dat alle varkens in het dorp dronken werden. Hun passie voor gokken heeft de Lisu-bevolking vaak tot aan de afgrond van hun bestaan gebracht. Wanneer ze al hun geld vergokt hadden, verkochten ze vaak hun kinderen, hun vrouwen, maar ook zichzelf als slaven. Het gebeurde wel eens dat in één nacht een heel gezin was vergokt om levenslang als slaaf te dienen. (Bonisa, Overzicht van alle projecten van Bonisa Zending, 2014)

De bekering van de Lisu is één van de grootste wonderen in de zendingsgeschiedenis. Later getuigde een jonge Lisu-man tegenover de communistische overheersers: 'Het christendom is al doorgedrongen in ons vlees en bloed en het zal niet meevallen om het van ons af te scheuren'.

China

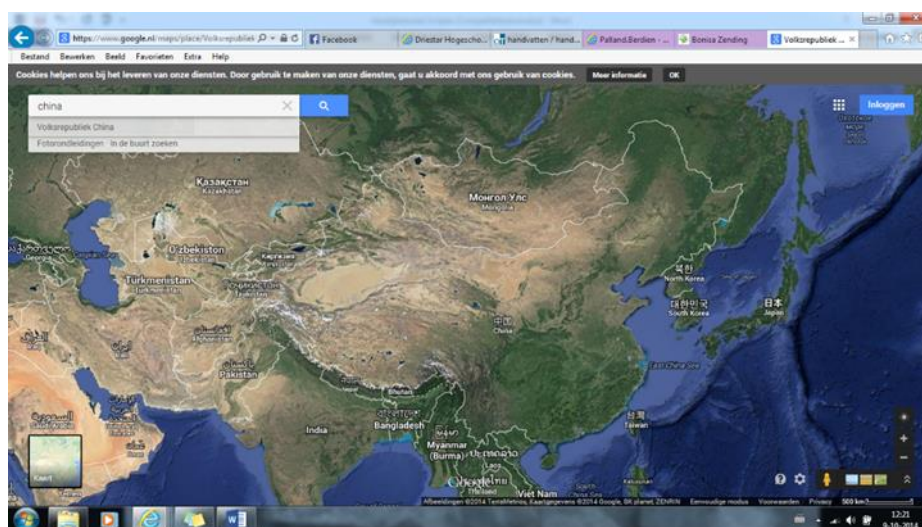
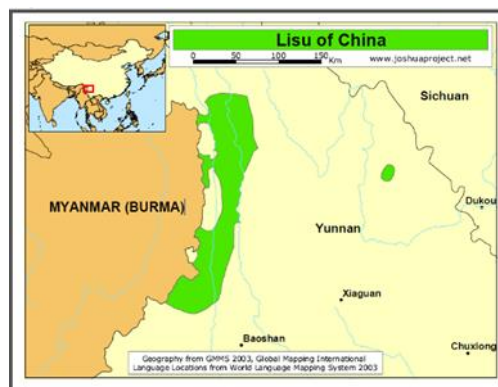
— De Lisu stam —

Paragraaf 2.

In wat voor gebied leeft de Lisu-stam? Hoe is het klimaat, hoe ziet de natuur eruit?’

De Lisu-mensen in het zuidwesten van China. Ze leven voor het grootste gedeelte in de provincie Yunnan, maar enkele duizenden wonen in de provincie Sichuan. Nog een kleiner deel woont in het zuiden van Tibet. Zoals je op het plaatje kunt zien, leven ze ook veel tegen de grenzen van Myanmar aan. (Onbekend, Lisu in China, 2014).

Als we de kaart van China eens goed bekijken, dan zien we dat dat gebied net niet behoort bij het allerhoogste berggedeelte, maar de hoogteverschillen geven wel aan dat het wel een berggebied is. De Lisu-mensen wonen niet in het vruchtbaarste gedeelte van het land, zoals je kunt zien aan de kleuren op de kaart.

China

— De Lisu stam —

Toen ze er kwamen, werden ze gedwongen om zich te vestigen in de bergen. Tot op de dag van vandaag leven ze daar nog steeds. Het gebied waarin zij wonen is zeer bergachtig. De meerderheid van de Lisu-bevolking leeft in onbereikbare hooggelegen bergdorpen, maar er zijn ook diepe valleien en stroomgebieden van de rivier de Yangtze waar de bevolking woont. Die 2 valleien waar de bevolking woont, zijn de diepe Nujinang en Salween. De temperatuur bij deze rivieren ligt tussen de 17 en 26 graden Celsius. De jaarlijkse neerslag in dit gebied bedraagt 2500 millimeter. (Bonisa, Onbekend)

De Lisu-mensen wonen in een ruig gebied met bergtoppen van 3000 tot 6000 meter hoog. Zoals ik al eerder zei, is hun gebied omringd door steile rotswanden en diepe valleien. Het gebied wordt vooral gekenmerkt door de Gaoligong berg in het westen en de Biluo berg in het oosten. Deze bergen liggen allebei 4000 meter boven de zeespiegel. (China.org, 2014)

Het is zeer gevaarlijk om hier te lopen, maar de bewoners doen het toch dagelijks. Om bijvoorbeeld naar de markt te gaan, zijn ze 6 dagen onderweg. Ze doen dan niets anders dan over steile bergwanden heen klimmen en afdalen in diepe dalen. Dit is levensgevaarlijk. Toch doen de bewoners het wel. Vaak moeten ze rennen, aangezien er een partij rotsblokken hen om de oren vliegen. De bergen lopen door tot aan de voet van de Himalaya. Het is een wild en onherbergzaam land, dat zich uitstrekt tot de grenzen van Tibet. Het enige wat je ziet op de bergen, is hoog gras, enorme keistenen, rotsen van allerlei omvang en kleine riviertjes. Het is een nat en wild land. In het najaar regent het enorm. Het is er dan echt zeer modderig op de wegen. Die zijn dan ook onbegaanbaar.

's Nachts is het enorm koud. Dan vriest het in de bergen. (Bonisazending, 1996)

Als we de kaart op blz. 152 van de Grote Bosatlas bekijken, dan zien we de regio schuin onder het Tibetaanse plateau liggen. We hebben het dan vooral over de regio Yunnan. We zoomen dan in op het stukje bij de grens bij Myanmar. Enkele rivieren zijn te zien op de kaart die door de bergen heen stromen vanaf het Tibetaanse plateau, zoals de Nujiang of de Mekong. (Atlasproducties, 2007)

Volgens blz. 196 klimaatgebieden/zeestromen, leven de Lisu-mensen in een Chinaklimaat. (Atlasproducties, 2007) Dat houdt in dat het gebied te maken heeft met zeer natte zomers. Het houdt ook in dat de natste zomermaand gemiddeld 10 keer zoveel neerslag heeft dan de droogste maand in de winter. Dus het verschil tussen zomer en winter is groot. Dit klimaat is zeer geschikt voor het verbouwen van rijst, maar aangezien de bevolking soms hoog in de bergen woont, zal dit door het gebergte niet altijd kunnen. (Landen.net, Onbekend)

De Lisu-mensen wonen in een gematigde zone, wat betreft de ecologische landschapszones op blz. 197 van de Grote Bosatlas. Dit is echter lastig te zeggen, aangezien sommige plaatjes op internet weergeven dat het een boreale zone is. Dit kan ik ook enigszins wel verklaren, aangezien de kaart op blz. 197 ook aangeeft dat er wel gebied heel dichtbij ligt dat een boreale zone is. De gematigde zone, maar ook de boreale zone kun je weer onderverdelen in semi-aride gebieden en humide gebieden. De Lisu-mensen wonen over het algemeen in een humide gebied. We hebben het dan over de Lisu-mensen die wonen tegen de grens aan. (Atlasproducties, 2007).

China

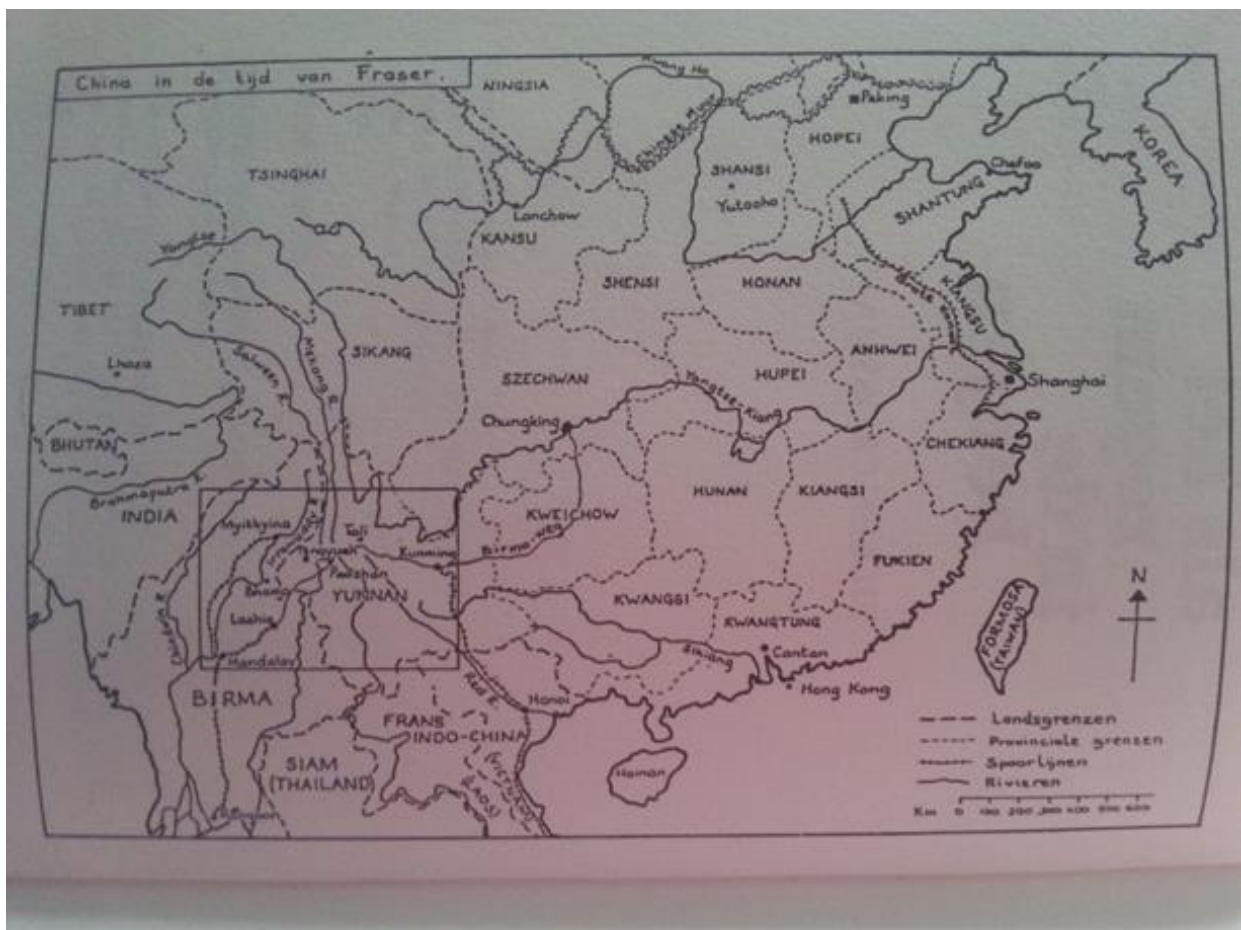
— De Lisu stom —

De boreale zone is een overgang tussen de gematigde zone naar een polaire zone. Je hebt hier taiga's en toendra's. Kenmerken hiervan zijn dat het er moerassig is. Het kan er zo zijn dat de grond heel lang bevroren is. Er zijn weinig bomen in de omtrek. (Noordhoff, Onbekend)

Kenmerken van een gematigde zone zijn naaldbomen en bladverliezende loofbomen.

Zoals ik al eerder opmerkte, kan ik niet met zekerheid zeggen of de Lisu-mensen te maken hebben met een boreale of gematigde zone wat betreft de ecologische landschapszones.

Het kaartje hieronder laat zien in welk gebied de bevolking het meeste woont. Zoals ik al eerder heb gezegd, is dat het gebied, dat dicht bij de grens ligt in de provincie Yunnan.

China

— De Lisu stam —

Paragraaf 3

'Wat zijn de tradities en gewoonten van de Lisu-stam'

De Lisu-mensen behoren tot de meest fascinerende van de etnische minderheden die men kan bezoeken in Zuidoost-Azië. Ze hebben zeer traditionele kleding, ze hebben verschillende ceremonies en overtuigingen.

Paragraaf 3.1 'Kleding'

De Lisu kent traditionele kleding. Hun traditionele kleding moet een van de meest kleurrijke van alle mensen zijn. Afhankelijk van hoeveel invloed de westerse wereld heeft gehad op de Lisu-bevolking zal een bezoeker meer of minder bewijs van de kleuren vinden. Alleen de Lisu-vrouwen en meisjes maken traditionele kleding. Dit komt doordat de mannen vooral bezig zijn met het maken van kruisbogen voor de jacht en het maken van muziekinstrumenten. Lisu-mannen dragen wel meer traditionele kleding dan andere etnische groepen. Sommige mensen hebben de Lisu-mensen onderverdeeld op basis van hun onderscheidende kleding: Lisu in witte, zwarte en bloemen kleding. (Foundation, 2014)

De mensen dragen vooral gesponnen hennep kleren. Vrouwen dragen korte jurken en lange rokken. Hun hoofden zijn versierd met rode en witte glazen kralen en op hun borst zijn kettingen gevormd door reeksen van gekleurde kralen. Mannen dragen korte jurkjes en broeken die tot de knie rijken. Sommige van hen dragen een zwarte tulband. Aan de taille hangt een snijmes, aan de rechterkant van de taille hangt een koker. (China.org, 2014)

De Lisu-mensen sparen hun beste kleding voor de viering van het Nieuwjaar. Elk meisje en jongen doet dan de beste kleding aan. Niet alleen is de mix van felle kleuren dan belangrijk, ook riemen, kwasten, een hoofdtooi en zilveren sieraden spelen allemaal een rol voor deze gelegenheid. Zelfs mannen en jongens dragen speciale Nieuwjaarskleding en tooien zich in fijne zilveren sieraden. Net als bij vele andere stammen is de Nieuwjaarstijd de tijd voor verkering. Daarom is de kleding in die tijd heel belangrijk. (Foundation, 2014)

China

— De Lisu stom —

Paragraaf 3.2 'Muziek en dans'

Muziek en dans zijn een belangrijk onderdeel van de cultuur van de bergvolkeren, waar de Lisu-mensen ook toe behoren. De Lisu-mensen doen een rondedans. Alle mannen en vrouwen van elke leeftijdsklasse doen mee aan de dans, vooral bij het Nieuwjaar, die optreedt rond de eerste volle maan in februari (Chinees Nieuwjaar). Dit feest duurt vijf dagen. Koppels en singles dansen in een herhaling. Maar als men nauwkeuriger kijkt, zal je merken dat er lichte variatie op deze dans is. Deze variatie wordt door de leider van de dans geïntroduceerd. De leider van de dans danst in het midden van de cirkel en speelt de muziek, ofwel met de fluit of de banjo. De instrumenten zijn handgemaakt en uniek voor de Lisu-cultuur. De dansers hebben de handen ineen en zingen een levendig lied in koor. Het is een kans om een potentiële huwelijkspartner voor jonge alleenstaande mensen te vinden. Iedereen is op het mooist gekleed, dat betekent dat er heel veel kleurrijke kleding is. De dames zijn versierd met prachtige zilveren lijfjes.

Paragraaf 3.3 'Zangritueel'

Er bestaat ook een zang ritueel dat deel uitmaakt van de meeste Lisu-feesten. De mannen staan in een groep bij elkaar, maar ze staan in de buurt van een groep vrouwen. Er is een zanger in elke groep die een nummer zingt, die wordt respectievelijk door de vrouwen of mannen beantwoordt, afhankelijk van wie die ronde begint met zingen. Het tempo is altijd traag en het is een beklijvende melodie. Verschillende woorden vormen een refrein, het refrein vertelt een verhaal. Het is een zeer creatief proces dat kan doorgaan tot in de kleine uurtjes van de nacht. (Foundation, 2014)

Paragraaf 3.4 'Contact met elkaar'

Om de overlast van anderen te vermijden hebben Lisu-geliefden op een bijzondere manier contact met elkaar. Dit doen ze door te spelen met de luit en door het verstrooien van boombladeren, daarmee bevestigen ze de tijd en plaats voor hun geheime datum.

Paragraaf 3.5 'Clan-lidmaatschap'

Het leven van de Lisu wordt dagelijks voor een groot deel beïnvloed door de clan-lidmaatschap. Soms kan een inter-clan concurrentie heel heftig zijn en zelfs gewelddadig worden. Lisu-clans zijn patrilineair, dat betekent dat het gaat in de mannelijke lijn. De zes belangrijkste clans hebben interessante namen. Deze zijn ruwweg vertaald als: beer, boekweit, vis, hennep, honing en hout. Het oudste levende mannelijke lid van een clan wordt zeer gerespecteerd door zijn clanleden en vrouwen. Hij hanteert een hoge mate van politieke macht en is de meest invloedrijke persoon voor belangrijke beslissingen. (Foundation, 2014)

Als er belangrijke beslissingen gemaakt moeten worden voor een heel dorp, heeft het dorpshoofd het grootste gezag. Hij heeft een grote politieke rol. Hij bemiddelt op het gebied van geschillen en beoordeelt heffingen en boetes en andere straffen die dorpelingen hebben begaan. Niet politieke

China

— De Lisu stom —

zaken kunnen grofweg als religieus en spiritueel omschreven worden. Een priester heeft de leiding over religieuze zaken van een dorp. Het is een gekozen rol, deze man bemiddelt bij het dorps hoofd en kondigt de traditionele dagen aan, deze dagen zijn bij de Lisu-bevolking van groot belang. Zoals het Nieuwjaar. Geestelijke zaken zijn in handen van een of meerdere dorp sjamanen. (Foundation, 2014)

Paragraaf 3.5 'Familie'

Een monogame familie is een basiseenheid van de Lisu-samenleving. Als zonen trouwen, verlaten ze hun ouderlijk gezin, maar ondersteunen het gezin nog wel. De jongste of enige zoon blijft bij de ouders om voor hen te zorgen en alles te erven. Een dochter heeft geen recht op de erfenis, maar ze kan wel een man nemen en in het ouderlijk huis gaan wonen, anders wordt ze uitgehuwelijkt. Huwelijken worden geregeld door de ouders, met enorme verlovingsgeschenken. (China.org, 2014)

Paragraaf 3.5 'Sterfgevallen'

Dode mensen worden begraven. Een dorp of clan heeft zijn eigen gemeenschappelijke begraafplaats. Alle messen, bogen en gereedschap dat een man gebruikt heeft tijdens zijn leven worden met de man begraven. Een vrouw neemt al haar weefgereedschap, haar weefproducten en kookgerij mee het graf in. Als een oudere man of vrouw sterft, stopt het hele dorp met werken voor twee of drie dagen. Mensen geven dan blijk van medeleven aan de getroffen familie door wijn en vlees te brengen. Drie jaar na de begrafenis eindigen de offers voor de dode. (China.org, 2014)

Paragraaf 3.5 'Voedsel'

Het belangrijkste basisvoedsel van de Lisu-mensen zijn maïs en boekweit. Door het jagen hebben ze vlees. Tijdens grote festivals slachten de Lisu-mensen runderen en varkens. Zowel de mannen als de vrouwen zijn zware drinkers. (China.org, 2014)

Paragraaf 3.5 'Huizen'

De Lisu-mensen leven in twee type huizen. Het ene huis heeft een houten structuur. Het huis heeft vier zijden van 12 meter, die gevormd worden door het hout. Op de top van het huis is een cover van houten planken. Het huis ziet er uit als een houten kist. Het andere huis heeft een bamboe-houten structuur, het huis wordt ondersteund door 20 tot 30 houten palen en wordt omringd met bamboe hekken. Het huis heeft een rieten of houten dak, in het centrum van het huis is een openhaard. (China.org, 2014)

Een Lisu-woning met een rieten dak

China

— De Lisu stom —

Paragraaf 4.

'Hoe ziet een dag uit het leven van een 'Lisu-persoon' eruit?'

Het is lastig om het leven van een Lisu-persoon te beschrijven aangezien het wel degelijk verschil uitmaakt of de persoon christelijk is of niet.

Vandaag de dag staan de huisjes nog steeds op dezelfde manier tegen de bergen aan als vroeger. Ze wonen niet in lagere gedeelten, omdat ze eeuwen door gedreven zijn naar deze gronden. Ze werden altijd verjaagd. (Crossman, 1982)

Het lijkt wel alsof de tijd stil heeft gestaan. In principe is er nog maar weinig veranderd sinds vroeger. Ik moet er wel bij vermelden dat dat wel per dorp verschilt. Het ene dorp is meer betrokken op het westen dan het andere dorp. Zo is de bevolking in bijvoorbeeld Thailand te bezoeken door toeristen. Je kunt daar zelfs een reis naar toe boeken en je vakantie daar doorbrengen. (Tripadvisor, 2014)

Elektriciteit is er maar weinig in de dorpen. De mensen hebben niet het geld om elektriciteit aan te leggen, maar ook niet de mogelijkheden om elektriciteit aan te leggen, omdat ze, vooral in China op zulke plekken wonen, waardoor ze niet in staat zijn om elektriciteit te ontvangen.

Sowieso blijven de mensen, ook al hebben een paar dorpen wel elektriciteit, nog heel erg traditioneel. Ze blijven erg bij het oude en kijken ook veel naar het verleden. Zo is er in veel dorpen nog steeds sprake van een clan, waarin de oudste man gerespecteerd wordt om zijn beslissingen en dergelijke.

Verder is er een dorpshef in het midden.

Hij heeft de politieke leiding in het dorp en neemt belangrijke beslissingen voor het hele dorp. Ik kan alleen niet achterhalen of deze informatie betrekking heeft op alle dorpen. Misschien verschilt dit namelijk wel per dorp. Ook in de christelijke dorpen kan er veel veranderd zijn op politiek gebied. Er is daar ook geen priester meer in het dorp, aangezien ze die niet meer nodig hebben, omdat ze het christelijk geloof aanhangen. Het kan nu zo zijn dat er een evangelist of dominee in het dorp is. (Thepeoplesoftheworldfoundation, 2014)

Zoals ik hierboven al heb vermeld, houdt de bevolking zich bezig met het maken van kleding en het maken van gereedschap voor de jacht, maar in de dorpjes zijn ook andere ambachten te vinden, zodat de mensen toch in leven kunnen blijven. Zo kan er een bakker aanwezig zijn in het dorp, maar over het algemeen zijn de mensen zelfvoorzienend. Als ze iets over hebben, dan brengen ze dat naar de markt, die niet naast de deur ligt.

China

— De Lisu stom —

Er zijn herders die op hun kudde passen en door de bergen trekken met hun vee op zoek naar een vruchtbaar stuk grond voor voedsel voor hun vee.

De Lisu-mensen zijn voornamelijk boeren. Je moet dan ook niet raar opkijken als je rondom hun huizen wat dieren ziet rondscharrelen. (Crossman, 1982)

Om zichzelf in leven te houden, verbouwen de Lisu-mensen rijst. Vooral in de omgeving van het Weixi zijn veel rijstterrassen te vinden. Helaas kan niet elk dorp dit verbouwen, aangezien ze te maken hebben met de verkeerde weersomstandigheden. Maar ze verbouwen nog meer. Zo zijn mais, tarwe, boekweit, gierst en bonen ook belangrijke landbouwgewassen. (China.org, Onbekend)

Om in leven te blijven, slokt dit een groot gedeelte van de dag op. Het is zwaar werk. Boeren werken van 's morgens vroeg tot 's avonds laat op de gewassen. Vaak bijgestaan door het gezin. De opbrengsten zijn meestal niet erg hoog. Vaak kunnen ze er net met het hele gezin van leven.

De dorpjes zijn omgeven door bossen. Uit deze bossen haalt de bevolking kruiden om de wonden en de ziekten van de mensen te verzorgen. Ook bevatten deze gebieden veel mineralen en water. (China.org, Onbekend)

De mensen die er wonen komen nauwelijks hun dorpje uit. Alleen om bijvoorbeeld naar de markt te gaan, zoals ook al eerder is vermeld. Dan moeten ze een lange reis ondernemen om bij de markt aan te komen, maar dat is alleen voor de sterkste mensen. Voor de zwakke mensen is de reis te zwaar. (Onbekend, Lisu, 2013)

Een arts is er niet. De mensen moeten het proberen zelf op te lossen. Mensen hebben ook geen geld voor geneeskundige zaken. Daarom is het ook zo fijn dat de bossen die ze hebben, rijk zijn aan kruiden tegen de ziekten.

Kinderen kunnen ook niet naar school, daar is ook bijna geen mogelijkheid voor in het gebied. Verder zijn ze nodig op het land of moeten ze hun moeder helpen. Daarom is hulp ook zo nodig voor deze mensen. (Crossman, 1982)

Godsdienst is zeer belangrijk voor de mensen. Velen zijn christenen geworden. Voor een uitgebreide situatie over het christendom, verwijs ik u naar een volgende leervraag. Wat wel belangrijk is dat de kerk zeer veel voor de mensen betekent.

De mensen willen een kerk in hun dorpje. Soms een heel eenvoudig gebouwtje, als ze God maar kunnen loven en prijzen. Ze bouwen dan ook met elkaar aan hun kerkje. Als Bonisa bouwmiddelen regelt, dan gaan ze zelf aan de slag om het kerkgebouw te maken. Ook bouwen de mensen scholen. Hetzij scholen voor de kinderen of bijbelscholen, want ze weten allemaal dat men scholing moet ontvangen voor een betere toekomst.

In veel dorpjes zijn evangelisten aan het werk of is er een predikant.

China

— De Lisu stam —

In andere gebieden zijn de demonen nog de baas. De mensen laten zich dan nog in angst leiden door de afgoden en doen vreemde dingen om de demonen tevreden te stellen. (Crossman, 1982)

Paragraaf 5.

'Hoe wordt er bij de Lisu-stam vorm gegeven aan de religie?'

De Lisu-mensen volgden van oudsher het animistische pad van de spiritualiteit en dat is zeer vergelijkbaar met de Indiaanse spiritualiteit en vele andere inheemse stam overtuigingen. Vandaag de dag zijn veel Lisu-mensen boeddhist of christen. Maar animisme is nog steeds de dominante vorm van geloof en heeft zich vaak vermengd met de nieuwe religies in een merkwaardige mengeling van rituelen en ceremonies. (Foundation, 2014)

Het dagelijks leven van de Lisu wordt sterk bepaald door een uitgebreid geloofssysteem gebaseerd op de geestelijke wereld. De Lisu-mensen geloven in een enkele schepper, Wu Sa. Naast de schepper zijn er vele vormen van geesten op het werk en in het dagelijks leven. Bijvoorbeeld de geesten van overleden voorouders, of geesten van bossen en geesten van allerlei levenloze voorwerpen. Er wordt zelfs beweerd dat Lisu-mensen geloven in vampiers. Omdat de Lisu-mensen niet omringd worden door wolven is het niet verwonderlijk dat de weerwolven niet voorkomen op de lijst van boze geesten. (Foundation, 2014)

Lisu-dorpjes worden meestal gebouwd dichtbij een bron van water. Dit is niet alleen om praktische redenen: De Lisu-mensen geloven in water die bezeten wordt door een goddelijke macht. Elk dorp heeft zijn eigen ruimtes waar altaren staan waar de Lisu-mensen verschillende geesten vereren. De belangrijkste van het dorp is de beschermgeest. Er worden veel offers geofferd op deze altaren en er worden incidenteel speciale ceremonies uitgevoerd. (Foundation, 2014)

Paragraaf 5.1 'Sjamanisme'

Een sjamaan is iemand die door speciale mensen geroepen is. De sjamaan is degene die kan communiceren met de geestenwereld, bijvoorbeeld als een geest een ziekte heeft veroorzaakt. Hoewel de meeste Lisu-mensen vandaag de dag goede westerse medische zorg hebben, is het sjamanisme vaak een laatste redmiddel en wordt het uitgevoerd, na goedkeuring van een sjamaan. Tot voor kort zouden veel Lisu-mensen niet eens overwegen om met een zieke naar een ziekenhuis te gaan, met de gedachte dat een ziekenhuis met zoveel zieke mensen moet worden bezeten door veel boze geesten.

De sjamanen hebben een heel repertoire van kuren, waaronder het offeren van dieren, het binden van een koord rond de nek, armen, polsen en benen van de patiënt. Ook stelt een sjamaan vast als de ziel de patiënt heeft verlaten. Een sjamaan is ook in staat om een soort van exorcistische ceremonie, (dat is duiveluitbanning) uit te voeren. Tijdens een dergelijke ceremonie zal hij gebruik maken van heet braadvet. Hij zal dan vlammen uit zijn mond spuwen, vandaag de dag zouden wij dit zien in een circus. De sjamaan wordt ook opgeroepen om een ceremoniële overwinning van de ziel van een overledene uit te voeren nadat het lichaam werd begraven. (Foundation, 2014)

China

— De Lisu stam —

Paragraaf 5.2 'Totems'

In het verleden heeft de Lisu veel goden, de natuur en een veelvoud aan andere dingen aanbeden. Dit bleek een overblijfsel van het totemisme te zijn. Religieuze mensen offerden aan de geesten, maar er was ook sprake van waarzeggerij. Tijdens deze religieuze activiteiten werden de dieren geslacht en er daar werd een grote som geld voor gevraagd. (China.org, 2014)

Paragraaf 5.2 'Christendom'

Gelukkig is het christendom ook bij de Lisu-mensen gekomen. Daar wordt bij andere deelvragen aandacht aan besteed.

Paragraaf 6.

'Op welke manier is en wordt er zending bedreven aan de Lisu-stam?'

Zoals hierboven al staat vermeld, is het christendom één van de grootste godsdiensten bij de Lisu-mensen. Er zijn grote wonderen gebeurd bij de bevolking. Men zegt ook wel dat de bekering van de Lisu één van de grootste wonderen in de zendingsgeschiedenis is.

Een aantal zendelingen offerden zich op om daar het Evangelie te gaan prediken. Dat was nog niet zo makkelijk gezegd, aangezien de Lisu niet op een makkelijke plek woonden om het Evangelie te verkondigen. James Outram Fraser is één van de bekendste zendelingen die het Evangelie heeft verkondigd bij de Lisu. We zullen hem hieronder ook bespreken. (Bonisa, Onbekend)

James Outram Fraser voelde dat hij het Evangelie aan deze mensen moest verkondigen.

Zijn eerste contact met de bevolking had hij op de markt in Tengyueh. Nu heet die plaats Tengchong. Dit is een stad in het zuidwesten van China. Deze stad ligt in de provincie Yunnan. Vanaf 1913 begon hij hier te prediken. De mensen waren zeer gastvriendelijk naar hem toe. Dat blijkt wel uit het volgende voorbeeld. Fraser was aan het preken bij een riviertje toen hij zijn kleed scheurde. Iemand ging meteen naar huis om naald en draad te halen om het weer te maken. In het begin was het niet zo gemakkelijk om het Evangelie te prediken. De mensen zaten namelijk nog al vast aan hun oude tradities. Hun religie bestond uit een mix van polytheïsme, animisme en voorouder aanbidding. Dit volk was bezeten van de duivel. Dit bracht ook allerlei nare gebruiken met zich mee. Zo waren ze verslaafd aan alcohol. Ze gokten er ook op los. Ook vierden ze dorpsfeesten, waarbij ze vreemde gewoontes hadden. (Bonisa, Onbekend)

Fraser kwam erachter dat de demonen geen kinderspel waren. Ze waren zeer reëel en hun macht was te bewijzen. De demonen hielden de mensen in angst en die angst liep uit tot een totale slavernij. De mensen zaten er helemaal in vast. Dat blijkt ook uit het volgende voorbeeld. In een dorp moesten de demonenbezweerders 'de grote geest' tevreden houden en daarom waren ze gedwongen van tijd tot tijd vrijwilligers een ladder op te laten klimmen met scherpe zwaarden. Dit deden ze naakt, nadat ze gereinigd waren. De mensen geloofden dat als je zo gereinigd was, je geen pijn had. De mensen

China

— De Lisu stom —

gingen ook helemaal in trance naar boven. Boven kwamen ze op een soort platform aan. De mensen gingen daar in onwaardse klanken een boodschap door geven van de geest. Soms maakten ze een groot vuur en wierpen daar kettingen in. Wanneer die gloeiendheid waren geworden, legden ze die om hun eigen schouders. Ook dat zou geen pijn doen, als je niet bang was en rein genoeg was. Toch wilden de mensen hier wel vanaf komen, want ze werden doorgedreven door de angst. (Crossman, 1982)

De mensen stonden echter open voor het Evangelie. Dit ging niet altijd goed, want ze zaten ook nog wel vast aan hun vroegere geloof. Zo kon het zijn, dat ze hun afgodsbeelden verborgen en ook weer terugkeerden naar het geloof. Men gaf de schuld aan het geloof in Christus als een lid van een gezin ziek werd of zelfs stierf. (Bonisa, The story of Lisu, 2014)

Maar er was ook soms echte honger naar de Levende God. Mensen die echt bang waren voor de demonen en die er echt vanaf wilde komen. (Crossman, 1982)

Paragraaf 6.1 'Taal en taalbarrière'

Fraser beklom verschillende steile berghellingen. Maar dat waren niet de enige bergen die hij te beklimmen had gedurende die tijd; hij moest nog een andere, steilere berg bestijgen. 'Deze berg', schreef hij, 'is de Chinese taal'. De taak om deze taal te beheersen scheen onoverkomelijk.

'Eerst is hij erg steil, maar hoe hoger je komt, des te gemakkelijker lijkt het te gaan. Maar juist als je vindt dat het wel aardig gaat, ontdek je een piek, nog hoger dan de eerste, maar zeker wel een onderdeel van dezelfde berg. Die moest ook beklommen worden.'

Toen Fraser uitgenodigd was een Lisu bruiloft bij te wonen, verhoogde hij de algemene vrolijkheid door de gesproken klanken op papier te zetten. 'Hij neemt onze taal weg' begon iemand te klagen. 'Nu kunnen we straks niet meer spreken!' Andere Lisu-mensen vonden het juist heel humoristisch.

Tegen het eind van de dag had hij een woordenschat van zo'n vierhonderd zinnen vastgelegd. Hij gebruikte daarbij het Engelse alfabet. En dit ondanks het feit dat de Chinezen bezweerden dat het 'gebrabbel' van die stammen met geen mogelijkheid ooit op schrift gesteld kon worden! (Bonisa, De Lisu bevolking in China, Onbekend)

Andere evangelisten gingen ook naar de dorpen van de Lisu. De mensen daar hadden gehoord van Fraser en wilde ook wel het Evangelie horen. Ook daar werden mensen bekeerd. Ze kwamen tot inzicht over hun heidense feesten en keerden het de rug toe. (Bonisa, De Lisu bevolking in China, Onbekend)

Elke keer ontdekte Fraser weer nieuwe gebieden en ook de Lisu waren zelf al begonnen met evangeliseren bij hun eigen mensen. (Bonisa, De Lisu bevolking in China, Onbekend) Er zijn in 1916 en 1917 meer dan 60.000 Lisu gedoopt. (Bonisa, Onbekend)

Een andere evangelist is broeder Lee. Wanneer hij precies heeft geleefd wordt niet vermeld. Ook hij was zeer bewogen over de arme bevolking. De bevolking die zo arm was, die bijna geen voedsel had. Hij maakte zich zorgen over de armoede van die bevolking, maar hij was ook bang voor de geestelijke nood die de mensen hadden. Hij vroeg zich af hoe de mensen ooit tot God konden

China

— De Lisu stom —

bidden als ze niet eens wisten dat er een God bestond. De mensen waren in principe nog armer, omdat ze niet wisten hoe ze moesten bidden. Iemand moest de mensen toch vertellen over God. Daarom wilde hij daar naar toe. Zijn familie was het daar niet helemaal mee eens, omdat broeder Lee een zwakke gezondheid had. Zo kwam hij bij de mensen in de hutten en vertelde over het zaligmakende werk van Jezus Christus. Zijn reis werd gezegend. De mensen vroegen of hij nog terug wilde komen, zodat hij hen nog meer kon vertellen uit Het Boek. Broeder Lee was van mening dat als er een brug zou komen over het gebergte, het allemaal veel makkelijker zou gaan. Er zou dan voedsel gebracht kunnen worden, er zouden dokters naar de Lisu toe kunnen gaan, maar ook het Evangelie zou makkelijker verspreid kunnen worden.

Maar broeder Lee moest de hellingen nog over klimmen. Zijn familie zat op hem te wachten, maar hij kwam niet meer terug. Ze vonden hem ineengedoken op een rotsblok. Hij was overleden en was nu Thuis. Een andere broer van Lee is daarna daar gaan preken. Samen zette hij het voort met ds. Chen. De mensen zijn zelf een brug gaan bouwen met geld van de zending. Met bijvoorbeeld het geld van Bonisa. (Bonisazending, 1996)

De leer werd verspreid via het zingen, aangezien de mensen een voorliefde voor muziek hadden. Allerlei liederen werden er samengesteld en er kwamen nog steeds nieuwe mensen bij, juist door het gebruiken van muziek. (Bonisa, The story of Lisu, 2014)

Evangelisten werden gestuurd naar allerlei dorpen en er werden ook bijbelscholen opgericht. In 1918 werd het kerstfeest gevierd. Er kwamen gelovigen uit de wijde omtrek. Nog steeds wordt het kerstfeest gevierd. Hun eigen gewoontes gingen ze laten, zoals het dronkenschap. (Bonisa, The story of Lisu, 2014)

Helaas kwam de bevolking er alleen voor te staan. In 1949 kwamen de communisten aan de macht in China en die zorgden ervoor dat alle buitenlandse zendelingen het land werden uitgezet. Dit was ook het begin van de vervolging. Mensen werden naar kampen gestuurd. De Bijbels werden afgepakt. Mensen vluchtten naar andere landen. (Bonisa, The story of Lisu, 2014)

Toch heeft de bevolking het overleefd en kon het Evangelie weer verspreid worden. Dit zorgde voor een nieuwe opleving. Bijna de helft van het volk is christen. Ze zijn erg aan het evangeliseren. (Bonisa, The story of Lisu, 2014)

Fraser heeft nog meer voor de Lisu gedaan. Zo heeft hij eigenlijk de taal ontwikkeld. Hij liep namelijk tegen het probleem aan, dat men geen Bijbel voor de mensen kon vertalen, aangezien ze geen officiële schriftelijke taal hadden. Hij was uitgenodigd op een bruiloft en daar heeft hij alle klanken die hij hoorde vertaald. Men was toen nog geen geschreven taal en voor een buitenstaander was de taal onmogelijk om te spreken. (Bonisa, The story of Lisu, 2014)

De taal van Fraser is in 1920 officieel erkend door de Chinese overheid. (Bonisa, Onbekend) Deze taal wordt vandaag de dag nog steeds gebruikt. In 1968 was het vertalen van de Bijbel voltooid.

In 1938 is Fraser overleden. (Bonisa, The story of Lisu, 2014)

China

— De Lisu stom —

Vandaag zijn er meer dan 700.000 christenen in Lisu. De kerk is nog steeds aan het groeien. De mensen in Lisu zetten zelf ook plannen op om het Evangelie aan andere dorpen en steden te verkondigen. (Bonisa, Onbekend)

Vandaag de dag helpen evangelisten in samenwerking met Bonisa Zending samen met de mensen in Lisu. Bonisa helpt nog steeds. Zo halen ze geld op voor hulp voor de bergdorpen. De dorpen leven nog altijd in armoedige omstandigheden.

Verder halen ze geld op voor Bijbels in de taal van de Lisu. Nog steeds is er vraag naar Bijbels en daarom houdt Bonisa zich bezig met het drukken en verspreiden van Bijbels.

Ook richten ze Bijbelscholen op voor de Lisu. (Bonisa, Overzicht van alle projecten van Bonisa Zending, 2014)

Verder worden er kerken omgebouwd en opgeknapt, zodat de bevolking in staat is om op zondag bijeen te komen. Aangezien de bevolking zelf weinig tot geen geld heeft om kerken op te knappen, zullen andere instanties hen moeten helpen. Daarom wordt er dus ook zending voor deze bevolking gedreven. De mensen zijn alle

christenen zo dankbaar, dat zij hen willen helpen om nieuwe kerkgebouwen te realiseren.

Nog steeds zijn er ook zendelingen en dominees die door Bonisa zijn uitgezonden om de mensen daar te onderwijzen in de christelijke leer.

In het Lisu-dorp is ook een dominee aanwezig. Zo kwam ik in een artikel tegen, dat Ds. Chen daar werkte. Ik kan niet met zekerheid zeggen of dat dezelfde dominee is, als die met broeder Lee werkte. Ze zetten zich in voor het evangeliseren bij de Lisu. Hij gaat voor bij de Lisu en helpt de mensen ook in bij hun leven. De mensen zijn dankbaar om een dominee te hebben en vinden het ook verschrikkelijk als de predikant weer weg gaat naar een ander dorpje of plaats. (Bonisa, Overzicht van alle projecten van Bonisa Zending, 2014)

Paragraaf 6.2 'Een brug in China voor een zeer blijde boodschap'

'Vreest niet, want, ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die al de volke wezen zal; Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad Davids.' Lukas 2:10,11

Het Kerstevangelie wordt ieder jaar weer opnieuw verteld in vele landen, volken en kerken. Maar bij vele duizenden bergmensen in het Groot Zuid-West gebergte in China, bij de Lahu, de Wa, de Ye, de Lisu en meer bergbewoners, zal er dit jaar (1996) nog geen Kerstevangelie verteld kunnen worden. (Bonisazending, 1996)

China

— De Lisu stom —

De Lisu-mensen werden gedwongen om zich te vestigen in deze bergketens. Ze werden verachtelijk gemaakt door de Chinese bevolking en werden uitgescholden met de naam 'aap-mensen'. Waarom werden deze mensen 'aap-mensen' genoemd? Omdat ze de verachtelijken van de samenleving zijn! Daarom zitten deze Lisu-mensen zo hoog in deze onbereikbare bergen. (Bonisa, Overzicht van alle projecten van Bonisa Zending, 2014) In de tekst hieronder is te lezen onder welke erbarmelijke omstandigheden de Lisu-mensen leven, hoe onbereikbaar hun gebied is. En wat een groot wonder het is, dat ook hier het Evangelie is gekomen.

Het verhaal van broeder Lee (Zending, 1996)

Verspreid over een bergketen met toppen van 3000 tot 6000 meter hoog, liggen in Zuid-West China duizenden hutten van het Lisu-bergvolk.

Een ontoegankelijk gebied met steile rotswanden en diepe valleien. Voor de arme bergbewoners is er geen mogelijkheid naar de marktplaats in het verafgelegen dal te gaan. Het is zes dagen lopen over moeilijk begaanbare berghellingen. 't Gaat berg op, berg af.

Eén afdaling gaat door een bijna onbegaanbare rotskloof, en dan weer opklimmen over de volgende steile bergwand. Een levensgevaarlijke tocht. Zo moeten zij, die arme berg-Lisu's zes dagen lopen om de markt in het dal te bereiken. Daar kunnen ze wat voedsel kopen en wat kleren. Ze kunnen weinig kopen, want ze hebben weinig te besteden. Alleen het meest noodzakelijke kunnen ze op hun rug mee terug nemen, de hoge bergen in. Weer zes dagen zwoegen. En weer door die gevaarlijke kloof. En wie van hen heeft nog de kracht en de gezondheid om die moeilijke, uitputtende voettocht te maken? Ze kunnen maar één keer per dag een maaltijd van mindere kwaliteit maïs eten. Meer voedsel is er niet. Er zijn nauwelijks wilde kruiden of wilde groente op de berghellingen te vinden. Hun voedsel is minder dan varkensvoer. Vlees is er zelden.

Wie kan er de kou van de vrieswind in de bergen verdragen als er geen warme kleren zijn? Ze dragen alleen lompen die nauwelijks kleding genoemd kan worden.

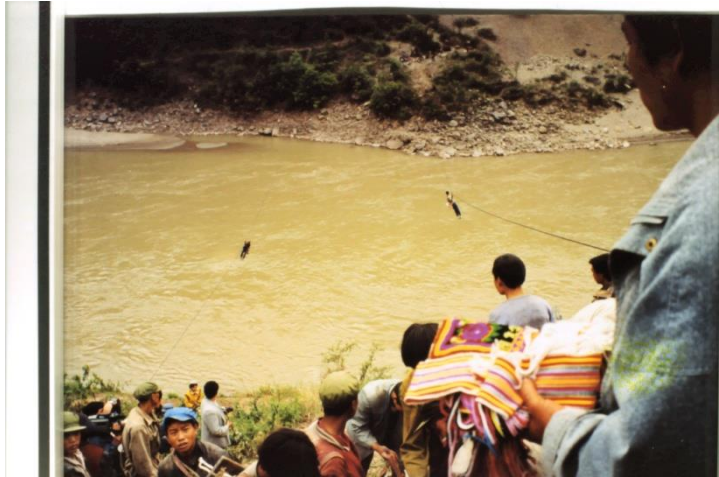
Wie kan de koude wind en de sneeuw trotseren als er 's avonds geen berghut wordt gevonden en zij de nacht buiten in een rotskloof moeten doorbrengen? Zij zijn de onbereikten in het groot Chinese bergland. De armsten van de armsten.

Evangelist, broeder Lee is naar deze mensen gegaan. Hij wist dat in de hogere bergdorpjes honger heerst. Hij was daar bezorgd over.

Een paar Bijbels kon deze evangelist in zijn rugzak meenemen. Hij kwam in hutten en bij de mensen waar Gods Woord nog nóóit was gebracht. De Lisu-bevolking vroeg: 'Blijf bij ons, vertel ons meer uit uw BOEK. Kom gauw weer terug!' Maar, dan moest hij weer door die diepe kloof. Die éne diepe kloof tussen de steile rotswanden is zó gevaarlijk om door te trekken. Een brug zou de oplossing zijn.

Broeder Lee heeft deze brug niet kunnen bouwen, maar deze brug is er gekomen.

China

De gevaarlijke kloof zonder brug

De Lancang brug

De bevolking heeft zich, voor zover mogelijk, ingezet bij alle werkzaamheden. Aan de 'geen' kant langs de rivieroever waar eerst 'niets' was, zijn nu bergpaden uitgehouwen van de dorpen naar de brug. Het achterland is ontsloten en bereikbaar geworden. Evangelisten van de Bijbelscholen kunnen nu veilig de gevaarlijke rivier oversteken om het Evangelie te brengen in zeer eenzame afgelegen gebieden. Mensen, die onze verre naasten zijn, worden bereikt. Iedereen is dankbaar dat de brug er gekomen is. Vanaf de hoge wand is de nieuw gebouwde brug te zien, die over de LanCang rivier, gaat. Er zijn tijden geweest dat de mensen die de oversteek naar de andere oever per kabel moesten maken. Daaraan is gelukkig voor de meeste (christen) bewoners nu een einde gekomen. (Zending, De Lancang brug, 2002)

Paragraaf 7. 'Samenvatting'

Geschiedenis (zeer kort)

De Lisu bevolking is jarenlang onderdrukt geweest door hebzuchtige landheren en regeringen. Door verschillende onderdrukkingen is de Lisu-bevolking naar veel gebieden gevlucht.

In de vorige eeuw vluchtten duizenden Lisu-mensen en probeerden elders een nieuw bestaan op te bouwen. Zij vluchten onder andere naar Myanmar, Thailand en Noordoost India. Voordat de Lisu-bevolking in aanraking was gekomen met het christendom, werden ze beschreven als 'volslagen wilden'. Ze waren erg verslaafd aan alcohol. De Nujiang rivier is een belangrijke rivier in China die gebruikt wordt als verdediging van de Chinese grens. De Lisu bevolking woont in deze vallei waar de rivier in stroomt.

China

— De Lisu stam —

Paragraaf 7.1 'Geografie'

De Lisu zijn een minderheid, die voorkomen in verschillende gebieden. Het grootste deel woont in het zuidwesten van China. Ze leven in de provincie Yunnan tegen de grens met Myanmar aan.

De mensen zijn opgejaagd en wonen daarom in bergdorpen in een zeer rotsachtig gebied. Het gebied is omringd door steile rotswanden en diepe valleien. Ze leven in de stroomgebieden van de rivier de Yangtze. De temperatuur bij deze rivieren ligt tussen de 17 en 26 graden Celsius. De jaarlijkse neerslag in dit gebied bedraagt 2500 millimeter.

Er zijn ook twee hoge bergen in het gebied. Dat is de Gaoligong berg in het westen en de Biluo berg in het oosten. Deze bergen liggen allebei 4000 meter boven de zeespiegel.

's Nachts kan het hier behoorlijk koud zijn. Ook is het zeer nat in dit gebied. Dit zorgt er voor dat het nog gevaarlijker is om hier te lopen.

De Lisu leven in een Chinaklimaat, dat inhoudt dat het gebied te maken heeft met natte zomers. Het verschil tussen zomer en winter is ook groot.

Als ik kijk naar de ecologische omstandigheden, kan ik niet met zekerheid zeggen of ze in een boreale zone of een gematigde zone wonen. Daar is in de literatuur ook weinig over bekend.

Paragraaf 7.2 'Tradities'

De Lisu bevolking kent verschillende tradities.

Kleding: De Lisu kennen traditionele kleding. Deze kleding wordt gekenmerkt door de meest kleurrijke van alle mensen. Alleen de Lisu vrouwen en meisjes maken de traditionele kleding omdat de mannen vooral bezig zijn met het maken van muziekinstrumenten en kruisbogen voor de jacht. Lisu mannen dragen meer traditionele kleding dan andere etnische groepen. Sommige mensen delen de Lisu in op basis van onderscheidende kleding.

De Lisu sparen hun beste kleding voor het vieren van het Nieuwjaar. Elk Lisu meisje en jongen doet dan de beste kleding aan.

Muziek en dans

Muziek en dans zijn een belangrijk onderdeel van de cultuur van de bergvolkeren, waar de Lisu ook toe behoren. De Lisu doen een rondedans. Alle mannen en vrouwen van elke leeftijdsklasse doen mee aan de dans, vooral bij het Nieuwjaar, die optreedt rond de eerste volle maan in februari (Chinees Nieuwjaar). Dit feest duurt vijf dagen.

Zangritueel

Er bestaat ook een zangritueel dat deel uitmaakt van de meeste Lisu feesten.

Contact met elkaar

China

— De Lisu stom —

Om de overlast van anderen te vermijden hebben Lisu geliefden op een bijzondere manier contact met elkaar. Dit doen ze door te spelen met de luit en door het verstrooien van boombladeren, daarmee bevestigen ze de tijd en plaats van hun geheime datum.

Paragraaf 7.3 'Gewoonten'

Clan lidmaatschap: Het leven van de Lisu wordt dagelijks voor een groot deel beïnvloed door de clan-lidmaatschap. Het oudste levende mannelijke lid van een clan wordt zeer gerespecteerd door zijn clanleden en vrouwen. Hij hanteert een hoge mate van politieke macht en is de meest invloedrijke persoon voor belangrijke beslissingen.

Familie : Een monogame familie is een basiseenheid van de Lisu samenleving

Stergevallen: Dode mensen worden begraven. Een dorp of clan heeft zijn eigen gemeenschappelijke begraafplaats.

Voedsel: Het belangrijkste basisvoedsel van de Lisu zijn maïs en boekweit.

Huizen: De Lisu-mensen leven in twee type huizen.

Paragraaf 7.4 'Het dagelijks leven'

Het dagelijkse leven verschilt tussen de bevolkingsgroepen. Zo zijn er dorpen die erg op het westen gericht zijn. Als toerist kun je hier dan makkelijk je vakantie doorbrengen. Ze zijn dan ook bezig met het toerisme.

De meeste dorpen zijn echter arm en hebben geen contact met de buitenwereld. Ze leven in hun eigen tradities en gewoontes.

De mensen zijn arm en daarom zijn ze zelfvoorzienend bezig. Ze werken de hele dag op het land en verbouwen rijst. Rijst is één van de belangrijkste landbouwgewassen. Hoewel het wel uitmaakt waar de bewoners wonen, want niet alle grond is geschikt voor het verbouwen van rijst. Verder verbouwen ze maïs, tarwe, boekweit, gierst en bonen. De mensen leven ook van de jacht en de mannen houden zich daar dan ook mee bezig.

Ook kunnen de bewoners herders zijn. Ze hebben dan een meer nomadisch leven en trekken met hun kudde rond.

De dorpjes zijn zeer arm en daarom is er niet echt sprake van school of arts. De mensen moeten zich daar ook zelf in redden.

Godsdienst is zeer belangrijk voor de bewoners. Het maakt niet uit of ze nu geloven of niet. Als ze niet geloven in God dan houden ze zich nog bezig met andere geloven. Over het algemeen zijn de Lisu christen. Het geloof is zeer belangrijk en ze doen er ook alles aan om kerken in hun gemeentes te bouwen.

Paragraaf 7.5 'Religies binnen de Lisu bevolking'

De Lisu volgden van oudsher het animistische pad van de spiritualiteit. Vandaag de dag zijn veel Lisu boeddhist of christen. Maar animisme is nog steeds de dominante vorm van geloof en heeft zich vaak vermengd met de nieuwe religies in een merkwaardige mengeling van rituelen en ceremonies.

Het dagelijks leven van de Lisu wordt sterk bepaald door een uitgebreid geloofssysteem gebaseerd op de geestelijke wereld.

China

— De Lisu stom —

Paragraaf 7.6 'Sjamanisme'

Een sjamaan is degene die kan communiceren met de geestenwereld, bijvoorbeeld als een geest een ziekte heeft veroorzaakt. Hoewel de meeste Lisu vandaag de dag goede westerse medische zorg hebben, is het sjamanisme vaak een laatste redmiddel en wordt uitgevoerd, na goedkeuring van een sjamaan.

Paragraaf 7.7 'Totems'

In het verleden heeft de Lisu veel goden, de natuur en een veelvoud aan andere dingen aanbeden. Dit bleek een overblijfsel van het totemisme te zijn. Religieuze mensen offerden aan de geesten, maar er was ook sprake van waarzeggerij.

Paragraaf 7.8 'Zending'

De bekeringsgeschiedenis van de Lisu is één van de wonderlijkste bekeringsgeschiedenissen, zo wordt er verteld. Er zijn veel zendelingen die er naar toe zijn gegaan om het Evangelie te verkondigen. Fraser is één van de bekendste. Hij vond dat hij daar moest prediken. De bergen hielden hem niet tegen, want hij hield van het land. Hij kwam er verschrikkelijke dingen tegen, zoals mensen die helemaal vast zaten aan de demonen. Soms zag hij het niet meer zitten, omdat mensen zich bekeerden maar ook weer terugvielen in hun oude gewoontes. In een korte periode zijn er toen enorm veel mensen bekeerd.

Fraser heeft er voor gezorgd dat hun taal op schrift werd gesteld. Die hadden ze nog niet, maar nu konden er ook Bijbels gedrukt worden. Toen het communisme werd ingesteld, werden alle buitenlandse zendelingen weggestuurd. De christenen werden vervolgd. Het was een verschrikkelijke tijd voor de christenen. Ze hebben zich echter kunnen redden en na die erge periode konden het Evangelie weer worden verkondigd tot in onze tijd toe. Tegenwoordig gaan er weer evangelisten en zendelingen naar toe om het Evangelie te verkondigen. Ook verkondigen de Lisu-mensen zelf aan de andere bevolkingen.

Bonisa helpt de mensen in hun omstandigheden. Er wordt geld ingezameld voor de mensen om ze te helpen in hun benarde situatie. Ook wordt er geld bijeen verzameld om kerken, scholen en bijbelscholen te kunnen bouwen. Daar zijn de mensen dan ook mee bezig. Ook worden er nog steeds Bijbels in de Lisu-taal gedrukt en verspreid.